

KONINKRIJK BELGIË

ADVIES 42.505/VR/3

VAN DE AFDELING WETGEVING
VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, verenigde kamers en derde kamer, op 13 maart 2007 door de Vlaamse minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur verzocht hem, binnen een termijn van dertig dagen, verlengd tot vijfenveertig dagen (*), van advies te dienen over een voorontwerp van decreet "tot aanvulling van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid met een titel XV Milieuschade, tot omzetting van de richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade", heeft, op 17 april 2007 het volgende advies gegeven:

(*) Deze verlenging vloeit voort uit artikel 84, § 1, eerste lid, 1°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State waarin wordt bepaald dat de termijn van dertig dagen verlengd wordt tot vijfenveertig dagen in het geval waarin het advies gegeven wordt door de verenigde kamers met toepassing van artikel 85*bis*.

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, heeft de afdeling wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond ⁽¹⁾, alsmede van de te vervullen vormvereisten.

*
* *

STREKKING VAN HET VOORONTWERP

2.1. Het voor advies voorgelegde voorontwerp van decreet strekt ertoe richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade (hierna: de richtlijn milieuschade) om te zetten in het interne recht van het Vlaamse Gewest.

Daartoe wordt het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid aangevuld met een nieuwe titel XV, met als opschrift "Milieuschade" (artikel 2), en met twee nieuwe bijlagen, namelijk een bijlage III (artikel 3) en een bijlage IV (artikel 4).

Daarnaast bepaalt artikel 5 van het voorontwerp dat, in afwachting van de vaststelling van de milieudoelstellingen ter uitvoering van artikel 51 van het decreet integraal waterbeleid (lees: het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid), de ecologische toestand, het ecologisch potentieel en de chemische toestand van het oppervlaktewater en de chemische en kwantitatieve toestand van het grondwater worden bepaald aan de hand van de milieukwaliteitsnormen die zijn vastgesteld ter uitvoering van hoofdstuk 2.3 en afdeling 2.4.1 van het besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne (Vlarem II),

Ten slotte bepaalt artikel 6 dat het decreet dat thans in ontwerpvorm voorligt, in werking treedt op 1 mei 2007.

⁽¹⁾ Aangezien het om een voorontwerp van decreet gaat, wordt onder rechtsgrond verstaan de overeenstemming met de hogere rechtsnormen.

2.2. De nieuwe titel XV vormt het substantiële onderdeel van het voorontwerp en is ingedeeld in elf hoofdstukken.

In hoofdstuk I worden enkele begrippen gedefinieerd die verder in deze titel worden gebruikt (afdeling I), wordt het toepassingsgebied ervan bepaald (afdeling II) en de gevallen waarop hij niet van toepassing is (afdeling IV), alsmede de verhouding tot ander recht (afdeling III).

Hoofdstuk II bevat voorschriften in verband met preventieve acties wanneer zich nog geen milieuschade heeft voorgedaan, maar wel een onmiddellijke dreiging bestaat dat dergelijke schade zal ontstaan.

Hoofdstuk III bevat de herstelacties voor het geval er milieuschade is.

In afdeling I worden de basisverplichtingen omschreven en afdeling II regelt de keuze en de vaststelling van herstelmaatregelen wat betreft het herstel van schade aan natuurlijke habitats, beschermde soorten, water en van bodemschade. Afdeling III bevat voorschriften betreffende de nadere uitvoering ervan.

Hoofdstuk IV regelt de kosten van preventie en herstel.

In afdeling I worden de verplichtingen voor de exploitant bepaald en in afdeling II wordt het verhaal door de bevoegde instantie geregeld.

Hoofdstuk V handelt over de verweermiddelen.

Afdeling I bevat algemene bepalingen en de afdelingen II tot IV bevatten de concrete verweermiddelen, namelijk in het geval van derdeveroorzaker en van een dwingend overheidsbevel (afdeling II), het beschikken over een vergunning (afdeling III) en in het geval de milieuschade is veroorzaakt door een activiteit of een product waarvan de exploitant kan bewijzen dat die op grond van de stand van de wetenschappelijke en technologische kennis op het tijdstip dat het plaatsvond, niet als schadelijk werd beschouwd (afdeling IV).

Hoofdstuk VI regelt de verzoeken van personen die kennis hebben van gevallen van milieuschade en hoofdstuk VII het beroep bij de Vlaamse minister bevoegd voor het leefmilieu.

In hoofdstuk VIII wordt de bevoegde instantie aangewezen (afdeling I) en worden de taken ervan bepaald (afdeling II).

Hoofdstuk IX handelt over financiële zekerheden.

Hoofdstuk X bevat bepalingen betreffende de samenwerking met de andere gewesten, de federale overheid en andere lidstaten.

Ten slotte bevat hoofdstuk XI voorschriften in verband met de rapportering en de evaluaties.

BEVOEGDHEID VAN DE GEWESTEN EN VAN DE FEDERALE OVERHEID

A. Algemene beschouwingen

3.1. Krachtens de richtlijn milieuschade worden de lidstaten verplicht de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke maatregelen aan te nemen met het oog op het voorkomen en het herstellen van milieuschade. Onder milieuschade dient volgens de richtlijn te worden verstaan, de schade aan beschermde soorten en natuurlijke habitats, aan wateren en bodemschade ⁽²⁾.

⁽²⁾ Artikel 2, lid 1, van de richtlijn milieuschade.

Die aan te nemen wettelijke en bestuursrechtelijke maatregelen dienen te worden beschouwd als politimaatregelen die ertoe strekken milieuschade te voorkomen en te herstellen ⁽³⁾.

In het interne recht behoren die te nemen maatregelen, overeenkomstig artikel 6, § 1, II, eerste lid, en III, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, in hoofdzaak tot de bevoegdheid van de gewesten, meer bepaald wat hun bevoegdheid inzake het leefmilieu en het natuurbehoud betreft.

In beginsel zijn dan ook de gewesten bevoegd om de richtlijn milieuschade in het interne recht om te zetten.

3.2. Er dient te worden opgemerkt dat die bevoegdheid, de bevoegdheid omvat om ter uitvoering van de richtlijn milieuschade de nodige bepalingen aan te nemen voor het ten laste nemen en het verhalen van de kosten van overeenkomstig de richtlijn

⁽³⁾ Zoals in de veertiende overweging van de richtlijn milieuschade wordt vermeld, is de "richtlijn niet van toepassing op gevallen van lichamelijk letsel, schade aan particuliere eigendom of economisch verlies en laat [het] alle rechten met betrekking tot dergelijke schade onverlet". Artikel 3, lid 3, van de richtlijn milieuschade bepaalt trouwens uitdrukkelijk dat "onverminderd de toepasselijke nationale wetgeving, (...) deze richtlijn particulieren geen recht op schadevergoeding [geeft] vanwege milieuschade of een onmiddellijke dreiging van dergelijke schade". Zoals in een commentaar op deze richtlijn wordt vermeld, hebben de Gemeenschapsoverheden het verkieslijk geacht "de faire l'économie de la relation triangulaire «demandeur - juge - défendeur» typique de la responsabilité civile et de lui substituer une relation bilatérale où une autorité publique serait compétente pour assurer le respect des mécanismes de prévention et de réparation des dommages environnementaux, en recourant au besoin à des prérogatives exorbitantes du droit commun" (Ch. PIROTTE, "La directive 2004/35/CE du 21 avril 2004 sur la responsabilité environnementale: premiers commentaires", in *Les responsabilités environnementales dans l'espace européen. Point de vue franco-belge*, o.l.v. G. VINEY et B. DUBUISSON, 2006, blz. 655 en volgende, nr. 8). In beginsel kan het regime van "milieuaansprakelijkheid" dat bij deze richtlijn wordt uitgewerkt, niet als een regime van burgerlijke aansprakelijkheid worden beschouwd, maar veeleer als een geheel van regelen van politie, in het bijzonder van bestuurlijke politie. Hoewel sommige bepalingen van de richtlijn kunnen worden geacht nauw aan te leunen bij het recht inzake burgerlijke aansprakelijkheid, in het bijzonder de bepalingen van de richtlijn die betrekking hebben op het ten laste nemen en het verhalen van de kosten voor overeenkomstig de richtlijn genomen preventieve maatregelen en herstelmaatregelen, betreffen dit slechts bijkomstige aspecten van het "aansprakelijkheidsregime" dat bij de richtlijn wordt ingesteld, dat moet worden geacht vreemd te zijn aan de regels inzake burgerlijke aansprakelijkheid.

genomen preventieve maatregelen en herstelmaatregelen, alsmede voor het bepalen van de verjaringstermijn voor het verhalen van die kosten ⁽⁴⁾.

3.3. De gewestelijke bevoegdheid inzake het leefmilieu en het natuurbehoud omvat eveneens de bevoegdheid om, ter uitvoering van de richtlijn milieuschade de nodige bepalingen aan te nemen om de geëigende economische en financiële actoren aan te moedigen financiële-zekerheidsinstrumenten en -markten te ontwikkelen, opdat de exploitanten gebruik kunnen maken van financiële garanties om hun verantwoordelijkheden opgelegd bij de richtlijn te kunnen nakomen ⁽⁵⁾. Er dient daarbij evenwel rekening te worden gehouden met artikel 6, § 1, VI, vijfde lid, 2°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, naar luid waarvan alleen de federale overheid bevoegd is voor het bank- en verzekeringsrecht, alsmede voor de reglementering en de

⁽⁴⁾ Vergelijk met het arrest nr. 58/94 van 14 juli 1994 van het Arbitragehof dat, na de Vlaamse decreetgever bevoegd te hebben verklaard tot het nemen van een politieemaatregel om te voorkomen dat schade zou ontstaan of verder zou worden aangericht, het volgende bepaalt: "De gewestwetgever kon bijgevolg een bepaling aannemen die de kosten van de ambtshalve verwijdering van afvalstoffen van een onderneming of van de ambtshalve sanering van verontreinigende bodems en buiten gebruik gestelde industriële installaties die een risico inhouden voor het leefmilieu en de volksgezondheid ten laste legt van de in gebreke blijvende persoon".

Over de bevoegdheid van de gewesten om, op grond van hun bevoegdheid inzake leefmilieu, bepalingen aan te nemen die raken aan het verbintenissenrecht teneinde een effectief milieubeleid te kunnen voeren, zie advies 33.334/VR van 24 juni 2003 over een voorstel van ordonnantie "betreffende de bodemsanering" (*Parl. St.*, Br. H. Parl., 2000-2001, nr. A-221/2), alsook het arrest nr. 61/2004 van het Arbitragehof van 31 maart 2004.

Wat de verjaringstermijnen betreft, dient de aandacht te worden gevestigd op het feit dat de wetgevende kamers onlangs het wetsontwerp "houdende diverse bepalingen (IV)" hebben aangenomen dat er onder meer toe strekt bijzondere verjaringstermijnen te bepalen voor de vorderingen die worden ingeleid door de overheden met het oog op het verhalen van de kosten voor preventieve maatregelen en herstelmaatregelen inzake milieu (*Parl. St.*, Senaat, 2006-2007, nr. 3-2121/1). Het aannemen van die tekst door de federale wetgever verhindert evenwel niet dat de gewesten, binnen de grenzen van hun bevoegdheden, in die aangelegenheden specifieke bepalingen kunnen aannemen, die tot gevolg hebben dat de federale bepalingen buiten toepassing worden gelaten (zie o.m. advies 40.689/AV tot 40.691/AV van 11 juli 2006 over een voorontwerp van wet "tot wijziging van de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme en xenofobie ingegeven daden" (40.689/AV), een voorontwerp van wet "ter bestrijding tegen discriminatie tussen vrouwen en mannen" (40.690/AV) en een voorontwerp van wet "ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie" (40.691/AV), *Parl. St.*, Kamer, DOC 51 2720/001, blz. 92).

⁽⁵⁾ Zie artikel 14, lid 1, van de richtlijn milieuschade.

controle op de kredietinstellingen en andere financiële instellingen en op de verzekeringsmaatschappijen en de daarmee gelijkgestelde ondernemingen, waardoor de regionale overheden de federale regelgeving terzake dienen na te leven ⁽⁶⁾.

4.1. Hoewel in beginsel de gewesten bevoegd zijn om de richtlijn milieuschade in het interne recht om te zetten, dient dit uitgangspunt evenwel te worden gepreciseerd en enigszins te worden genuanceerd.

Er dient immers rekening te worden gehouden met het gegeven dat voor sommige aangelegenheden de omzetting van de richtlijn, zowel op materieel als op territoriaal vlak, uitsluitend tot de bevoegdheid van de federale overheid behoort.

4.2. Wat de materiële bevoegdheid betreft, dient men oog te hebben, enerzijds, voor de bevoegdheden die de bijzondere wet van 8 augustus 1980 aan de federale overheid heeft voorbehouden in het domein van het leefmilieu en het natuurbehoud, en, anderzijds, inzake de civiele bescherming.

4.2.1. Artikel 6, § 1, II, tweede lid, en III, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 heeft aan de federale overheid de bevoegdheid voorbehouden om verschillende aangelegenheden te regelen inzake het leefmilieu en het natuurbehoud, te weten, eensdeels, het vaststellen van de productnormen, de bescherming tegen ioniserende stralingen, met inbegrip van het radioactief afval en de doorvoer van afvalstoffen ⁽⁷⁾, en, anderdeels, de in-, uit- en doorvoer van uitheemse plantensoorten evenals van uitheemse diersoorten en hun krenten ⁽⁸⁾.

In het licht van de implementatie van de richtlijn milieuschade dient dienaangaande het volgende te worden opgemerkt.

⁽⁶⁾ Zie Arbitragehof, nr. 8/2003, 22 januari 2003.

⁽⁷⁾ Artikel 6, § 1, II, tweede lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

⁽⁸⁾ Artikel 6, § 1, III, 2°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

4.2.1.1. De federale overheid is ontegensprekelijk bevoegd om alle maatregelen te nemen inzake het voorkomen en herstellen van milieuschade veroorzaakt door ioniserende stralingen, door de doorvoer van afvalstoffen of door de in-, uit- en doorvoer van uitheemse plantensoorten evenals van uitheemse diersoorten en hun krengen.

Wat de bronnen van milieuschade betreft, is het derhalve de federale overheid die bevoegd is om de richtlijn om te zetten ⁽⁹⁾.

4.2.1.2. Het verband tussen de omzetting van de richtlijn en de bevoegdheid inzake het vaststellen van productnormen is moeilijker te bepalen.

De bevoegdheid voor de federale overheid om productnormen vast te stellen, laat die overheid toe, onder meer ter bescherming van het leefmilieu, om regels aan te nemen die op dwingende wijze bepalen aan welke eisen een product moet voldoen bij het op de markt brengen ⁽¹⁰⁾. Die federale bevoegdheid omvat daarentegen niet de bevoegdheid om regels aan te nemen die het gebruik van producten regelen eenmaal zij op de markt zijn gebracht ⁽¹¹⁾.

Derhalve is de federale overheid bevoegd, wat het vaststellen van productnormen betreft, om regels te bepalen die, onder meer ter bescherming van het leefmilieu, op dwingende wijze het op de markt brengen van producten bepalen. Hieruit volgt dat de federale overheid bevoegd is om, bij het vaststellen van productnormen, alle dwingende regels aan te nemen die ertoe strekken om de milieuschade te voorkomen en

⁽⁹⁾ Gelet op artikel 4, lid 4, van de richtlijn milieuschade, is deze bevoegdheid in de praktijk zeer beperkt wat de milieuschade betreft veroorzaakt door ioniserende stralingen.

⁽¹⁰⁾ Zie o.m. Arbitragehof, nr. 8/95, 2 december 1995, B.2.3.

⁽¹¹⁾ Zie in het bijzonder advies 27.333/3 van 17 maart 1998 over een ontwerp dat heeft geleid tot de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu en de volksgezondheid (*Parl. St.*, Kamer, 1997-1998, nr. 1673/1, blz. 52 e.v.) en de arresten van de algemene vergadering van de Raad van State, afdeling administratie, N.V. European Air Transport e.a., nr. 158.548/G-87 en N.V. Brussels International Airport Company - BIAC, nr. 158.549/G-89 van 9 mei 2006).

te herstellen ingevolge het op de markt brengen van producten⁽¹²⁾, wat inhoudt dat die overheid eveneens bevoegd is om de richtlijn milieuschade te implementeren betreffende de milieuschade die is ontstaan door het enkele feit van het op de markt brengen van producten, onverminderd de algemene bevoegdheid van de gewesten in het kader van de bescherming van het leefmilieu.

4.2.2. Er dient ook te worden opgemerkt dat sommige van de te nemen maatregelen ter voorkoming en het herstel van milieuschade, zoals die bij de richtlijn milieuschade worden beoogd, behoren tot het domein van de civiele bescherming, welke een aangelegenheid is die behoort tot de residuaire bevoegdheid van de federale overheid⁽¹³⁾.

4.2.3. Ter gelegenheid van twee andere adviesaanvragen waarover de Raad van State, afdeling wetgeving, ook heden advies geeft⁽¹⁴⁾, is erop gewezen dat de federale overheid bevoegd is om de richtlijn milieuschade om te zetten wat betreft de te nemen

(12) Het is juist dat een aantal van die maatregelen, in het bijzonder deze die strekken tot het herstellen van milieuschade die veroorzaakt is door het in de handel brengen van een product, worden genomen nadat het product op de markt is gebracht. Maar de bevoegdheid die de federale overheid heeft om het op de markt brengen van producten te regelen, houdt ook de bevoegdheid in om maatregelen te nemen na het op de markt brengen ervan, voor zover dit verband houdt met het enkele feit van het op de markt brengen ervan. Zoals de afdeling wetgeving reeds heeft opgemerkt, is de federale overheid bevoegd om op te treden tegen het illegaal op de markt brengen zelf van producten (zie het reeds aangehaalde advies 27.333/3, blz. 55). De federale overheid moet dan ook bevoegd worden geacht om alle dwingende maatregelen te nemen die ertoe strekken de milieuschade te voorkomen en te herstellen die veroorzaakt wordt door het op de markt brengen van producten, zelfs als die maatregelen worden genomen nadat het op de markt brengen van die producten heeft plaatsgehad op voorwaarde dat die maatregelen verband houden met het enkele feit van het op de markt brengen ervan. Zo zal bijvoorbeeld de federale overheid aan degene die producten in strijd met de federale productnormering op de markt heeft gebracht, kunnen opleggen dat die producten uit de markt dienen te worden genomen.

(13) Arbitragehof, nr. 197/2004, 8 december 2004.

(14) Advies 42.574/VR/3 over een ontwerp van koninklijk besluit betreffende de preventie van milieuschade bij de doelbewuste introductie in het leefmilieu evenals bij het in de handel brengen van genetisch gemodificeerde organismen of van producten die er bevatten, en advies 42.590/VR/3 over een ontwerp van koninklijk besluit betreffende de preventie van milieuschade tengevolge van het vervoer over de weg, per spoor, over de binnenwateren of in de lucht van gevaarlijke of verontreinigende goederen, van genetisch gemodificeerde organismen en tengevolge van grensoverschrijdende overbrenging van afvalstoffen.

preventieve maatregelen voor de gevallen van onmiddellijke dreiging van schade die veroorzaakt wordt door een beroepsactiviteit en waarvoor de federale overheid bevoegd is om die activiteit te regelen ⁽¹⁵⁾.

Het blijkt evenwel uit de dossiers die aan de afdeling wetgeving zijn voorgelegd, dat de federale overheid van oordeel is dat zij niet bevoegd is voor het regelen van het herstel van de milieuschade.

Met betrekking tot dit standpunt dient het volgende te worden opgemerkt.

Zoals in opmerking 4.2.1 is opgemerkt, is de federale overheid op grond van artikel 6, § 1, II, tweede lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 bevoegd om de richtlijn om te zetten voor wat betreft de milieuschade die is veroorzaakt door de doorvoer van afvalstoffen. In tegenstelling met het standpunt dat wordt ingenomen door de federale overheid, strekt die bevoegdheid zich niet enkel uit tot het voorkomen, maar ook tot het herstellen van milieuschade.

In opmerking 4.2.1 is eveneens opgemerkt dat de federale overheid ook op grond van artikel 6, § 1, II, tweede lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 bevoegd is om de richtlijn om te zetten wat de milieuschade betreft die veroorzaakt is door het in de handel brengen van producten, zoals onder meer genetisch gemodificeerde organismen. Ook hier dient te worden gepreciseerd dat die bevoegdheid zich uitstrekt, niet enkel tot het voorkomen, maar ook tot het herstellen van milieuschade wanneer die is ontstaan door het enkele feit van het op de markt brengen van een product, maar onverminderd de algemene bevoegdheid van de gewesten in het kader van de bescherming van het leefmilieu.

Daarentegen, wanneer het niet de voornoemde aangelegenheden betreft, moet worden vastgesteld dat het standpunt, naar luid waarvan de federale overheid bevoegd zou zijn om de richtlijn milieuschade om te zetten wat betreft het nemen van preventieve maatregelen in het geval van onmiddellijke dreiging van schade die veroorzaakt is door een beroepsactiviteit, waarvoor die overheid bevoegd is om deze te regelen, geen enkele steun vindt in de regels die de bevoegdheidsverdeling tussen de federale overheid en de gewesten bepalen.

⁽¹⁵⁾ De bedoelde beroepsactiviteiten betreffen in het bijzonder het vervoer van gevaarlijke stoffen en van genetisch gemodificeerde organismen, de doorvoer van afvalstoffen, de doelbewuste introductie en het in de handel brengen van genetisch gemodificeerde organismen.

Dat standpunt gaat er immers aan voorbij dat, behoudens de uitzonderingen die in die bevoegdheidsverdelende regels zijn bepaald, de bevoegdheden die bij artikel 6, § 1, II, eerste lid, en III, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 aan de gewesten worden toegekend in het domein van het leefmilieu en het natuurbehoud, van toepassing zijn op alle soorten van activiteiten met inbegrip van activiteiten waarvan het regelen ervan, in het raam van een ander beleid dan het leefmilieu en het natuurbehoud, tot de bevoegdheid behoort van de federale overheid⁽¹⁶⁾.

Voormeld standpunt miskent ook dat, in de uitoefening van hun bevoegdheden in het domein van het leefmilieu en het natuurbehoud, de gewesten *a priori* alle maatregelen kunnen nemen, met inbegrip van preventieve maatregelen. Het onderscheid dat voor de omzetting van de richtlijn milieuschade door de federale overheid wordt gemaakt, tussen preventieve maatregelen en herstelmaatregelen van milieuschade, vindt geen steun enkele steun in de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

Niets verzet er zich evenwel tegen dat, als de federale overheid een activiteit regelt op grond van haar bevoegdheid, anders dan in het domein van het leefmilieu en het natuurbehoud, ze rekening houdt met milieuoverwegingen⁽¹⁷⁾, in het bijzonder om milieuschade te voorkomen die dergelijke activiteit mogelijks kan veroorzaken. Aldus zal zij, indien het een activiteit betreft die valt onder de toepassing van de richtlijn milieuschade, noodgedwongen bijdragen tot een wezenlijke toepassing van die richtlijn.

Echter, indien de federale overheid rekening houdt met overwegingen van milieubescherming in bepalingen die een andere aangelegenheid regelen dan het leefmilieu of het natuurbehoud, dient zij te vermijden dat afbreuk wordt gedaan aan de bevoegdheden van de gewesten inzake het leefmilieu en het natuurbehoud, wat inhoudt

⁽¹⁶⁾ Zie ook, wat betreft de band tussen de gewestbevoegdheid inzake leefmilieu en de federale bevoegdheid inzake landbouw, energie of het vervoer, de arresten van het Arbitragehof nr. 55/92 van 9 juli 1992, nr. 57/95 van 12 juli 1995 en nr. 3/2006 van 11 januari 2006, en de arresten van de algemene vergadering van de Raad van State, afdeling administratie, N.V. European Air Transport e.a., nr. 158.548/G-87 en N.V. Brussels International Airport Company - BIAC, nr. 158.549/G-89 van 9 mei 2006).

⁽¹⁷⁾ Zie ook bijvoorbeeld, wat betreft de integratie van milieuoverwegingen in federale bepalingen betreffende de uitrusting en de uitbating van de luchthaven Brussel-Nationaal, het arrest nr. 3/2006 van 11 januari 2006 van het Arbitragehof.

dat zij de bepalingen die door de gewesten zijn aangenomen in die domeinen, dient te eerbiedigen ⁽¹⁸⁾.

Bijgevolg verhindert niets dat de federale overheid, als zij een activiteit regelt op grond van haar bevoegdheid in een ander domein dan het leefmilieu en het natuurbehoud, zij preventieve maatregelen neemt die wezenlijk bijdragen tot de toepassing van de richtlijn milieuschade. Dit alles mag echter niet tot gevolg hebben dat er zou kunnen worden van uitgegaan dat de federale overheid de bevoegde overheid is om, wat het interne recht betreft, inzake het voorkomen van milieuschade ingevolge deze activiteit, bepalingen aan te nemen die vereist zijn voor de implementatie van de richtlijn (bepalen van de verplichtingen in hoofde van de exploitant, aanwijzing van de "bevoegde instantie" zoals voorzien in de richtlijn, bepalen van de taken van de bevoegde instantie ...). Integendeel, de federale overheid dient alle bepalingen te eerbiedigen die de gewesten in die materie hebben aangenomen, in het raam van hun bevoegdheid inzake het leefmilieu en het natuurbehoud.

4.3. Wat de territoriale bevoegdheid betreft, is het van belang op te merken dat de richtlijn milieuschade strekt tot het voorkomen en het herstellen van milieuschade in verschillende milieus, waaronder het mariene milieu ⁽¹⁹⁾.

De bevoegdheid van de gewesten inzake het leefmilieu en het natuurbehoud strekt zich immers niet uit tot het mariene milieu gelegen in de territoriale zee, de exclusieve economische zone en het continentaal plateau ⁽²⁰⁾.

Het is de federale overheid die, op grond van haar residuaire bevoegdheid, bevoegd is om regels aan te nemen die vereist zijn op grond van de richtlijn milieuschade,

⁽¹⁸⁾ Zie in dezelfde zin, het arrest geciteerd in de vorige voetnoot.

⁽¹⁹⁾ Op zijn minst wat de schade betreft, veroorzaakt aan beschermde soorten en natuurlijke habitats en aan wateren.

⁽²⁰⁾ De aandacht dient er in het bijzonder op gevestigd te worden dat de bevoegdheid van het Vlaamse Gewest in deze aangelegenheden beperkt is tot het grondgebied van de provincies Antwerpen, Vlaams Brabant, West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen en Limburg (artikel 5, eerste lid, van de Grondwet).

met het oog op het voorkomen en het herstellen van milieuschade betreffende de voormelde onderdelen van het mariene milieu ⁽²¹⁾.

5. De richtlijn milieuschade strekt ertoe "de façon horizontale et systématique la question de la prévention et de la réparation du dommage écologique" ⁽²²⁾ te behandelen.

Het kader waarin de richtlijn voorziet, vormt aldus een onlosmakelijk geheel.

Bijgevolg moet er inzonderheid voor gezorgd worden dat de maatregelen die worden getroffen om de richtlijn in het interne recht om te zetten een coherent, georganiseerd en gearticuleerd geheel vormen. Bij gebrek hieraan zouden de interne overheden aldus mogelijks voorbijgaan aan hun Europeesrechtelijke verplichtingen.

Ook rekening houdend met het gegeven dat zij valt onder de bevoegdheid van zowel de gewesten als van de federale overheid, veronderstelt de omzetting van de richtlijn, doordat de erin behandelde aangelegenheden een onlosmakelijk geheel vormen, een samenwerkingsverband onder de verschillende overheden belast met de omzetting ervan ⁽²³⁾.

⁽²¹⁾ Op 25 januari 2007 heeft de Kamer van Volksvertegenwoordigers een wetsontwerp aangenomen dat strekt tot de wijziging van de wet van 20 januari 1999 ter bescherming van het mariene milieu in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België, en dit precies met het oog op de omzetting van de richtlijn milieuschade. Dat wetsontwerp is niet door de Senaat geëvoceerd.

⁽²²⁾ Volgens de woorden van Ch. PIROTTE, *op. cit.*, nr. 1.

⁽²³⁾ Zie reeds in die zin advies 41.839/4 van de afdeling wetgeving van de Raad van State van 19 december 2006 over een voorontwerp van wet "houdende diverse bepalingen (IV) (*Parl. St.*, Kamer, DOC 51 2873/001, blz. 248). Wat betreft de respectieve bevoegdheden van de gewesten inzake leefmilieu en van de federale overheid inzake civiele bescherming, heeft de afdeling wetgeving van de Raad van State reeds herhaaldelijk op algemene wijze het belang beklemtoond van een nauwe samenwerking tussen de verschillende overheden, gelet op de interpenetratie van de federale en gewestelijke bevoegdheden (zie in het bijzonder advies 33.269/2 van 25 juni 2002 over een voorontwerp van wet dat geleid heeft tot de wet van 28 maart 2003 tot wijziging van de wet van 31 december 1963 betreffende de civiele bescherming (*Parl. St.*, Kamer, DOC 50 2183/001, blz. 11 tot 17) en advies 41.963/2 van 17 januari 2007 over een voorontwerp van wet dat het wetsontwerp betreffende de civiele veiligheid is geworden (*Parl. St.*, Kamer, DOC 51 2928/001, blz. 121 en 122).

In de huidige stand van die omzetting is aan die voorwaarde niet voldaan.

Wel bevatten al de drie teksten die heden worden onderzocht bepalingen betreffende de samenwerking tussen de federale overheid en de gewesten, en omgekeerd, en zelfs tussen de gewesten ⁽²⁴⁾ ⁽²⁵⁾, en vanuit een strikt formeel oogpunt bekeken, is er in beginsel geen bezwaar, ten aanzien van het interne recht, dat verschillende overheden zich verstaan over de wijze waarop die samenwerking zal plaatsvinden.

Evenwel geeft die wijze van samenwerking geen enkele juridische waarborg dat elk van die overheden de bedoelde "analoge clause" effectief zullen aannemen en toepassen ⁽²⁶⁾.

Het sluiten van een samenwerkingsakkoord op grond van artikel 92*bis* van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, verdient dan ook ten zeerste aanbeveling. Zulk een akkoord zal trouwens op een preciezere wijze dan de bedoelde "analoge clause" toelaten om de concrete samenwerkingsvormen tussen de betrokken overheden te bepalen.

In ieder geval dient niet uit het oog te worden verloren dat er nu al in verschillende bijzondere domeinen samenwerkingsakkoorden bestaan betreffende materies die eveneens onder het toepassingsgebied van de richtlijn milieuschade vallen. Het betreft in het bijzonder het samenwerkingsakkoord van 25 april 1997 tussen de Federale Staat en de gewesten betreffende de administratieve en wetenschappelijke

⁽²⁴⁾ Zie het ontworpen artikel 15.10.1 van het decreet van 5 april 1995 dat het voorliggende voorontwerp in dit decreet beoogt in te voegen, artikel 12 van het ontworpen koninklijk besluit waarover de afdeling wetgeving van de Raad van State heden advies 42.574/VR/3 geeft en artikel 12 van het ontworpen koninklijk besluit waarover de afdeling wetgeving van de Raad van State heden advies 42.590/VR/3 geeft.

⁽²⁵⁾ Uit de memorie van toelichting bij het voorliggende voorontwerp van decreet blijkt dat die bepalingen gevolg geven aan het engagement die de federale overheid en de gewesten hebben aangegaan tijdens een vergadering van 16 juni 2006 van de Interministeriële Conferentie Leefmilieu uitgebreid tot Justitie en Binnenlandse Zaken, dat elkeen een dergelijke bepaling - gekwalificeerd als een "analoge clause" - zou aannemen en het geheel van die regels ertoe strekken de richtlijn milieuschade om te zetten.

⁽²⁶⁾ Het is van belang om in dat opzicht te benadrukken dat het engagement dat is aangegaan in de schoot van de voormelde interministeriële conferentie niet anders is dan een louter politieke intentieverklaring.

coördinatie inzake bioveiligheid en het samenwerkingsakkoord van 21 juni 1999 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse gewest en het Brussels Hoofdstedelijke Gewest betreffende de beheersing van de gevaren van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken. In die betrokken domeinen is de omzetting van de richtlijn moeilijk verzoenbaar zonder rekening te houden met de bestaande samenwerkingsakkoorden; daar waar er aanpassingen noodzakelijk zijn, zal het bovendien raadzaam zijn de voormelde akkoorden te wijzigen ⁽²⁷⁾.

B. Het voorliggende voorontwerp van decreet

6. Uit het voorgaande volgt dat, wat de bevoegdheid betreft, twee opmerkingen dienen te worden geformuleerd met betrekking tot het voorliggende voorontwerp van decreet.

6.1. Over het geheel genomen, raakt het voorontwerp van decreet niet aan de bevoegdheden van de federale overheid zoals die werden vermeld in opmerking 4.2.1, of minstens kan het bevoegdheidsconform worden gelezen (in het licht van de verdeling van de bevoegdheden tussen de gewesten en de federale overheid).

Het is onder voorbehoud van hetgeen over de bevoegdheidsverdeling tussen de federale overheid en het Vlaamse Gewest hiervoor is uiteengezet inzake het aannemen van bepalingen die vereist zijn bij de richtlijn milieuschade om de ontwikkeling van financiële-zekerheidsinstrumenten en -markten aan te moedigen, opdat de exploitanten gebruik kunnen maken van financiële garanties om hun verantwoordelijkheden krachtens de richtlijn te kunnen nakomen, dat het ontworpen artikel 15.9.1 van het decreet van 5 april 1995 kan worden aangenomen.

Op één punt evenwel overschrijdt het voorontwerp van decreet de bevoegdheid van de gewesten: door in de lijst van de activiteiten die mogelijkjs

⁽²⁷⁾ Zo ook, wat de band betreft tussen de vereiste maatregelen om de richtlijn milieuschade om te zetten en het samenwerkingsakkoord van 21 juni 1999, heeft de Minister van Binnenlandse Zaken naar aanleiding van het reeds vermelde wetsontwerp houdende diverse bepalingen (IV) verklaard dat "strikt juridisch ook het zogenaamde Seveso-samenwerkingsakkoord [zou] moeten worden aangepast" (*Parl. St.*, Kamer, DOC 51 2873/15, blz. 9).

milieuschade kunnen veroorzaken (de ontworpen bijlage IV bij het decreet van 5 april 1995 - artikel 4 van het ontwerp), het in de handel brengen van genetisch gemodificeerde organismen te vermelden ⁽²⁸⁾, treedt het voorontwerp van decreet op het domein van de federale overheid inzake het vaststellen van productnormen.

6.2. Het ontworpen artikel 15.10.1 van het decreet van 5 april 1995 beoogt de omzetting van artikel 15 van de richtlijn milieuschade te verzekeren, die verschillende verplichtingen oplegt voor de samenwerking tussen de lidstaten voor de toepassing van regelen die worden aangenomen met het oog op de omzetting van de richtlijn.

Het strekt zijn toepassingsgebied uit tot de samenwerking tussen het Vlaamse Gewest met de andere gewesten en de federale overheid.

Voor de redenen hiervoor uiteengezet, lijkt deze wijze van samenwerking onvoldoende ten opzichte van het onlosmakelijk kader dat de richtlijn milieuschade vormt. Het sluiten van een samenwerkingsakkoord op grond van artikel 92*bis* van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 verdient dan ook ten zeerste aanbeveling.

ALGEMENE OPMERKINGEN

7.1. In enkele ontworpen artikelen (artikel 2 van het ontwerp) wordt aan de Vlaamse Regering de opdracht verleend om "de nadere regels te bepalen" ⁽²⁹⁾.

Ofwel omvat die opdracht aan de Regering niets meer dan wat reeds vervat is in de algemene uitvoeringsbevoegdheid waarover de Vlaamse Regering beschikt op grond van artikel 20 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980. In dat geval is die opdracht overbodig en mogen de bepalingen waarin ze is vervat dan ook uit het ontwerp worden weggelaten.

Ofwel reikt de aan de Vlaamse Regering verleende opdracht verder dan wat in de algemene uitvoeringsbevoegdheid is vervat, en dient in dat geval die opdracht te worden gepreciseerd.

⁽²⁸⁾ Zie punt 11 van de bijlage IV.

⁽²⁹⁾ Zie de ontworpen artikelen 15.2.4, 15.3.12, 15.4.4 en 15.8.1.

7.2. Het ontwerp voorziet bovendien in de delegatie van een aantal verordenende bevoegdheden aan de Vlaamse Regering die weinig nauwkeurig zijn omschreven ⁽³⁰⁾. Die delegaties dienen nader te worden gespecificeerd.

8. Artikel 6 van het ontwerp bepaalt dat het decreet dat thans in ontwerpvorm voorligt, in werking treedt op 1 mei 2007.

In het ontworpen artikel 15.1.4, § 4, 1° en 2°, wordt ook 30 april 2007 als scharnierdatum gehanteerd voor de temporele toepassing van de ontworpen regeling inzake milieuschade.

Gelet op het tijdstip waarop de Raad van State om advies is gevraagd en op de parlementaire procedure die nog moet worden doorlopen, zijn die data nog weinig zinvol.

BIJZONDERE OPMERKINGEN

Artikel 2

Ontworpen artikel 15.1.1

9. In het ontworpen artikel 15.1.1, 6°, schrijve men "artikel 36ter, § 3, vierde en vijfde lid, van het Decreet Natuurbehoud" in plaats van "artikel 36ter, § 3, 4° en 5°".

10. Het ontworpen artikel 15.1.1., 7°, c), lijkt de omzetting te zijn van artikel 2, 3, c), van de richtlijn milieuschade.

⁽³⁰⁾ Zie bijvoorbeeld het ontworpen artikel 15.5.1 ("stelt de Vlaamse Regering de passende maatregelen") en het ontworpen artikel 15.9.1 ("De Vlaamse Regering treft maatregelen").

Op de vraag hoe de voorwaarde in die richtlijn dat het moet gaan om "doeleinden welke overeenkomen met de doeleinden van [richtlijn 79/409/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand en van richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna]", is opgenomen in de voormelde ontworpen bepaling, heeft de gemachtigde geantwoord:

"Op grond van artikel 15.1.1., 7° kan de Vlaamse Regering, op advies van de bevoegde instantie en voor de toepassing van het Milieuschadedecreet, niet in de bijlagen I, II, III of IV vermelde soorten en habitats onder het toepassingsgebied brengen.

Deze bijkomende aanduiding kan enkel gebeuren «voor de toepassing van deze titel». Dit veronderstelt in elk geval een aanduiding in overeenstemming met de doeleinden van het Decreet Natuurbehoud. Het Decreet Natuurbehoud zet immers de Habitat- en Vogelrichtlijnen om in Vlaams recht."

Het verdient aanbeveling de toelichting van de gemachtigde op te nemen in de memorie van toelichting.

11. In het ontworpen artikel 15.1.1, 15°, moet melding worden gemaakt van de juiste datum van het decreet, namelijk "27 oktober 2006" in plaats van "11 oktober 2006".

12. Met het ontworpen artikel 15.1.1, 16°, lijkt de omzetting te worden beoogd van artikel 2, 1, c), van de richtlijn milieuschade.

Het is evenwel niet duidelijk hoe en in welke bepaling de bewoordingen van de richtlijn "waarbij direct of indirect op, in of onder de bodem, stoffen, preparaten, organismen of micro-organismen aangebracht zijn", zijn opgenomen in de ontworpen regeling.

Hierover om toelichting gevraagd, heeft de gemachtigde geantwoord:

"Wat bodemschade betreft is om redenen van rechtszekerheid besloten aan te sluiten bij het begrippenkader ontwikkeld onder het Bodemsaneringdecreet. Bodemschade onder het voorontwerp van Milieuschadedecreet is omschreven als

.../...

de «*nieuwe bodemverontreiniging die de bodemsaneringnormen overschrijdt, conform de bepalingen van het Bodemsaneringdecreet*» (artikel 15.1.1., 16°).

Bij de toepassing van het Milieuschadedecreet is het Bodemsaneringsdecreet het decreet van 27 oktober 2006 betreffende de bodemsanering en de bodembescherming (artikel 15.1.1., 15°). Bij de totstandkoming van het decreet betreffende de bodemsanering en de bodembescherming werd rekening gehouden met de verplichtingen van de Richtlijn Milieuschade.

Het begrip bodemverontreiniging wordt door artikel 2.4° het Bodemsaneringdecreet omschreven als de «*aanwezigheid van stoffen of organismen, veroorzaakt door menselijke activiteiten, op of in de bodem of opstallen, die de kwaliteit van de bodem op rechtstreekse of onrechtstreekse wijze nadelig beïnvloeden of kunnen beïnvloeden*».

Artikel 2.1.c) van de Richtlijn Milieuschade geeft aan dat bodemverontreiniging het gevolg is van het direct of indirect inbrengen van stoffen, preparaten, organismen of micro-organismen, in, op of onder de bodem doch specificeert, in tegenstelling tot het oorspronkelijke Commissievoorstel niet dat dit dient te geschieden ingevolge menselijke activiteiten. Aangezien het toepassingsgebied van de Richtlijn Milieuschade gekoppeld is aan beroepsactiviteiten, lijkt de afwezigheid van deze specificatie zonder belang. Het Bodemsaneringdecreet bevat verder geen uitdrukkelijke verwijzing naar preparaten, micro-organismen en «onder» de bodem. Deze specificaties kunnen evenwel geacht worden te vallen onder respectievelijk de begrippen «stoffen», «organismen» en «in» de bodem zodat het niet nodig is om de definitie van het begrip bodemverontreiniging op die punten af te stemmen op de door de RL gebruikte terminologie.

Ter voorkoming van discussies leek het echter wel aangewezen om de omschrijving van de bodemsaneringnormen af te stemmen op de door de richtlijn gehanteerde terminologie. Deze bodemsaneringnormen beantwoorden aan een niveau van bodemverontreiniging dat een aanmerkelijk risico inhoudt van negatieve effecten voor de mens of het milieu, gelet op de kenmerken van de bodem en de functies die deze vervult (artikel 9, § 1 Bodemsaneringdecreet).

Als conclusie kan worden gesteld dat de door de Richtlijn Milieuschade gehanteerde definitie terminologisch verschilt van de door het Bodemsaneringdecreet gehanteerde definitie. Inhoudelijk kunnen beide definities evenwel geacht worden elkaar te evenaren.

Voor alle duidelijkheid evenwel wordt voorgesteld in de tekst van het voorontwerp en de bijhorende documenten consequent te spreken van Bodemdecreet i.p.v. Bodemsaneringdecreet."

Met het voorstel van de gemachtigde kan worden ingestemd.

13. Aangezien zowel in 22° als in 23° van het ontworpen artikel 15.1.1 gewag wordt gemaakt van inperkingsmaatregelen, rijst de vraag of er geen mogelijke overlapping is van beide begrippen.

Hierover om toelichting gevraagd, heeft de gemachtigde geantwoord:

"Het onderscheid tussen «haalbare maatregelen» («inperkingsmaatregelen») en «herstelmaatregelen» is niet zonder praktisch belang (o.m. op het vlak van de verweermiddelen en de procedurele vereisten in geval van de vaststelling van herstelmaatregelen). Daarom is het inderdaad wenselijk dat beide begrippen op basis van de definities van het voorontwerp van milieuschadedecreet duidelijk van elkaar te onderscheiden te zijn. Er kan worden overwogen om de definities (...) aan te passen."

Hiermee kan worden ingestemd.

Ontworpen artikel 15.1.3

14. Het ontworpen artikel 15.1.3, tweede lid, bepaalt dat "onverminderd het toepasselijke aansprakelijkheidsrecht, het recht inzake de toegang tot de rechter en de wetgeving inzake jurisdictieconflicten, (...) deze titel personen geen recht op schadevergoeding [geeft] vanwege milieuschade of een onmiddellijke dreiging van dergelijke schade".

Die bepaling dient te worden verduidelijkt. In ieder geval lijkt het niet de bedoeling te zijn dat afbreuk zou worden gedaan aan de gewone regels inzake het aansprakelijkheidsrecht.

Ontworpen artikel 15.3.11

15. Luidens het ontworpen artikel 15.3.11 geschieden het vaststellen en het herstellen van bodemschade, alsook het aanwijzen van de persoon die gehouden is op eigen kosten de bodemschade te herstellen, overeenkomstig de relevante bepalingen van het decreet van 27 oktober 2006 betreffende de bodemsanering en de bodembescherming.

Uit die bepaling blijkt onvoldoende duidelijk welke bepalingen van het ontworpen decreet in dat geval van toepassing zullen zijn.

.../...

De gemachtigde heeft in dat verband het volgende verklaard:

"Inzake bodemschade is ervoor gekozen om het bestaande en op een aantal punten verder uitgewerkte Bodemdecreet te handhaven, enerzijds omdat deze regeling veel uitvoeriger is dan de Richtlijn Milieuschade, anderzijds omdat de fundamentele uitgangspunten inzake sanering van nieuwe bodemverontreiniging door geen van de actoren in vraag gesteld werden bij het discussie in het kader van de recente wijziging van het Bodemdecreet. Op verschillende plaatsen regelt het voorontwerp van Milieuschadedecreet de verhouding met het Bodemdecreet (art. 15.1.1., 16°; art. 15.3.11., art. 15.5.2., zijdelings ook art. 15.1.3.).

In zekere zin is het niet onjuist te stellen dat de draagwijdte van art. 15.3.11. (*«Het vaststellen en het herstellen van bodemschade, alsook het aanwijzen van de persoon die gehouden is op eigen kosten de bodemschade te herstellen, geschieden overeenkomstig de relevante bepalingen van het Bodemsaneringdecreet.»*) ruimer is dan de plaats in het voorontwerp laat uitschijnen (Hoofdstuk III. Herstelacties. Afdeling II. Keuze en vaststelling van herstelmaatregelen. Onderafdeling II Herstel van bodemschade). Artikel 15.3.11. van het voorontwerp van Milieuschadedecreet handelt namelijk ook over de aanwijzing van de persoon (ruimer dan exploitant) die gehouden is op eigen kosten de bodemschade te herstellen. Ook het vaststellen van de bodemschade dient overeenkomstig de *relevante* bepalingen van het Bodemdecreet te geschieden. Deze bodemschade is de nieuwe bodemverontreiniging (d.i. na 2007) die de bodemsaneringsnormen overschrijdt. In elk geval wens ik te benadrukken dat het Bodemdecreet volledig tegemoet komt aan de verplichtingen van Bijlage II, punt 2 van de Richtlijn Milieuschade (ervoor zorgen dat bodemschade «niet langer een aanmerkelijk gevaar voor negatieve effecten op de menselijke gezondheid vormt»). In zekere zin specificceert art. 15.3.11. voor bodemschade art. 15.8.2. (bevoegde instantie beoordeelt omvang van schade) en art. 15.8.3. (bevoegde instantie wijst exploitant aan).

Voor aspecten die niet of niet volledig door het Bodemdecreet worden geregeld, dient, afzonderlijk of in combinatie met het Bodemdecreet, het Milieuschadedecreet toegepast worden. Men kan hierbij denken aan de preventieve acties rustend op de exploitanten onder het Milieuschadedecreet of de mogelijkheid voor burgers of milieuverenigingen om het bestuur om maatregelen te verzoeken. In de mate dat bodemschade ook schade aan andere natuurlijke rijkdommen met zich meebrengt, moeten steeds de strengste regels worden toegepast (vb. bodemschade leidt tot schade aan het grondwater...).

Die bedoeling blijkt onvoldoende uit de tekst. Het ontwerp dient dan ook op dit punt te worden aangevuld, opdat duidelijker zou blijken welke bepalingen van het ontwerp in dat geval zullen gelden.

Hoofdstuk VIII (ontworpen artikelen 15.8.1 tot 15.8.16)

16. In hoofdstuk VIII wordt de bevoegde instantie aangewezen (afdeling I) en worden de taken ervan bepaald (afdeling II).

Het is echter niet duidelijk waarom het verhalen van de kosten, waarvan gewag wordt gemaakt in hoofdstuk IV (ontworpen artikelen 15.4.2 en 15.4.4 tot 15.4.6), niet in hoofdstuk VIII is opgenomen als taak van de bevoegde instantie.

Hierover om toelichting gevraagd, heeft de gemachtigde geantwoord:

"Het kostenverhaal door de bevoegde instantie is inderdaad een belangrijke taak voor de bevoegde instantie. Verderbouwend op het in het voorontwerp van Milieuschadedecreet gemaakte onderscheid tussen verplichtingen voor de exploitant enerzijds en taken voor de bevoegde instantie anderzijds, wordt er overwogen om het artikel 15.4.2. en de artikelen 15.4.4. tot en met 15.4.6. te verplaatsen naar de (nieuwe) artikelen 15.8.14 tot en met 15.8.17."

Met het voorstel van de gemachtigde kan worden ingestemd.

Ontworpen artikel 15.8.7

17. Met het ontworpen artikel 15.8.7 lijkt de omzetting te worden beoogd van artikel 6, lid 3, van de richtlijn milieuschade.

Het is daarom niet duidelijk waarom in artikel 15.8.7 enkel wordt verwezen naar artikel 15.3.1 en ook niet naar artikel 15.3.2, 2° en 3°.

Hierover om uitleg gevraagd, heeft de gemachtigde verklaard dat het om een vergissing gaat. Hij stelt voor om in artikel 15.8.7 ook te verwijzen naar artikel 15.3.2, 2° en 3°.

Artikel 4

Ontworpen bijlage IV

18. In de ontworpen bijlage IV worden activiteiten aangeduid met onder andere een verwijzing naar activiteiten waarvan gewag wordt gemaakt in Europese richtlijnen.

.../...

Er dient met betrekking tot die bepalingen te worden opgemerkt dat de techniek van "regeling door verwijzing" naar voorschriften van richtlijnen om wetgevingstechnische redenen ontoelaatbaar is.

Uit de kenmerken van een EG-richtlijn volgt immers dat in principe niet de richtlijn zelf, maar de voorschriften van intern recht die de bepalingen ervan in de interne rechtsorde omzetten, in die rechtsorde van toepassing zullen zijn.

In verschillende bepalingen van bijlage IV dienen bijgevolg de verwijzingen naar de richtlijnen te worden vervangen door verwijzingen naar de internrechtelijke voorschriften waarmee die richtlijnen in het interne recht werden omgezet. Mochten die richtlijnen nog niet volledig zijn omgezet, dan dienen de bedoelde voorschriften ervan in het ontwerp zelf te worden omgezet.

Het advies over de bevoegdheid werd gegeven door de verenigde kamers, samengesteld uit

de Heren PH. HANSE, kamervoorzitter, voorzitter,

P. LIÉNARDY,
J. SMETS,
J. JAUMOTTE,
B. SEUTIN,
W. VAN VAERENBERGH, staatsraden,

H. COUSY,
J. VELAERS,
H. BOSLY, assessoren van de
afdeling wetgeving,

Mevrouwen C. GIGOT,
A.-M. GOOSSENS, griffiers.

De verslagen werden uitgebracht door de H. B. JADOT, eerste
auditeur-afdelingshoofd en Mevr. K. BAMS, auditeur.

DE GRIFFIER,

DE VOORZITTER,

A.-M. GOOSSENS

PH. HANSE

De kamer was samengesteld uit

de Heren	J. SMETS,	staatsraad, voorzitter,
	B. SEUTIN, W. VAN VAERENBERGH,	staatsraden,
	H. COUSY, J. VELAERS,	assessoren van de afdeling wetgeving,
Mevrouw	A.-M. GOOSSENS,	griffier.

Het verslag werd uitgebracht door Mevr. K. BAMS, auditeur.

DE GRIFFIER,

DE VOORZITTER,

A.-M. GOOSSENS

J. SMETS